

noget nær vil kunne være at regne for det samme som 8,000 Kr. nu. Tiden har medført, at Arbejdsløn, og Materialier til Dels ogsaa, ere stegne meget i det forløbne Tidsrum, og derfor mener jeg, at man rolig kan gaa til at udvide Laanene til den her nævnte Grænse, de 8,000 Kr. Jeg mener end yderligere, at det vil styrke disse Kreditforeninger i det hele taget at faa Ejendomme med til en saa høj Laaneværdi, da det ikke bliver de ringeste Panter, der blive vurderede til en saadan Værdi.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Lovens Virkemaade blev der af den første ærede Taler udtalt noget om, at man ogsaa burde se at komme Købstadbefolkningen til Hjælp paa lignende Maade som her Landbefolkningen. Jeg vil i den Anledning gøre opmærksom paa, at Loven af 1882 i sin § 2 med rene og klare Ord siger, at ogsaa Ejere af Købstadjorder og Huse opførte paa saadanne kunne optages i nævnte Foreninger. Denne Lov staar ved Magt den Dag i Dag, og uagtet det Lovforslag, vi her behandle, ifølge sin Overskrift gælder mindre Ejendomme paa Landet, antager jeg dog, at denne Lovs Virkeomraade maa blive det samme som det, der gælder for Loven af 12. Maj 1882, da den er citeret i § 1.

Med Hensyn til Spørgsmaalet om Konkurrenceforholdet mellem de andre bestaaende Kreditforeninger og Husmandskreditforeninger forekommer det mig, at de andre Foreninger slet ikke have nogen Grund til at lægge dette Lovforslag nogen som helst Hindring i Vejen. De smaa Panter ere forholdsvis dyrere at administrere end de større, og der er vist ingen af de store Kreditforeninger, som vil have noget som helst imod at slippe for nogle af disse Smaapanter, saa ogsaa af den Grund skal jeg anbefale, at Lovforslaget nyder Fremme.

Johansen: Det glædede mig at høre den sidste ærede Taler give Lovforslaget en saa varm anbefaling. Jeg vil paa Forhaand sige, at jeg staar ikke interesseret i denne Sag paa den Maade, at jeg har økonomisk Fordel deraf og derfor taler for Sagen, og jeg tror ogsaa meget gerne om de Medlemmer, der have givet denne Sag en saa varm anbefaling, ogsaa i det andet Ting, at de have gjort det ud fra den Forudsætning, at man gjorde Samfundet en Tjeneste ved at gaa til denne Forbedring af Loven. Naar man i Tanken gennemgaar det mindre Landbrugs Historie i de sidste 25 Aar, er der tre Fak-

torer, man standser ved. Den ene er en forbedret Oplysning, den anden er økonomiske Sammenslutninger, og den tredje er Husmandskreditforeningerne. Den forbedrede Oplysning har udviklet Husmandens Evne til at tænke over det, han har med at gøre, gøre sine Beregninger og drage sine Slutninger, ligesom den ogsaa i mange Tilfælde har sat ham i Stand til at føre Teoriens videnskabelige Grundsætninger over paa de praktiske Forhold. Derved er der vundet overordentlig meget. De økonomiske Sammenslutninger gennem Andelsmejerier, Andelsslægterier og Andelsrægforretninger have bevirket, at Husmanden faar lige saa meget for sine Varer som den store Landbruger, ligesom han ogsaa gennem Indkøbsforeninger er sat i Stand til at faa sine Hjælpstoffer, Foderstoffer, Gødningsstoffer og lignende lige saa billigt som det større Landbrug. Husmandskreditforeningerne have paa den anden Side skaffet stabile Forhold. Før denne Lov vare Forholdene i høj Grad svævende, idet det mange Gange var vanskeligt for Husmanden at faa det Laan, han skulde have. Skulde han have det af private Fonds, stod han Fare for om kortere eller længere Tid at faa sit Laan opsagt; skulde han have det gennem en Sparekasse, var han udsat for, at Renten kunde blive forhøjet; i det hele taget var det usikre Forhold, han arbejdede under. Kreditforeningerne kom og hjalp til at skabe faste Forhold, saaledes at Husmanden, det mindre Landbrug, nu kunde arbejde mere sikkert og støt. Gennem Nøjsomhed og stærkt Slid har Husmandsstanden været i Stand til at oparbejde disse mindre Landbrug, saaledes at vi nu have hørt alle være enige om, at de ere stegne ganske betydeligt i Værdi. Forskellige Omstændigheder have været medvirkende dertil, men man maa dog sige, at disse Folk have været med til at forøge vor Nationalformue.

Af disse Grunde kan jeg ikke se rettere, end at dette Forslag, der er fremkommet ved privat Initiativ, er fremkommet netop paa et Tidspunkt, da man bør gøre noget for yderligere at hjælpe disse Folk. Det er jo vel saa, at hvad disse Smaabrugere have kunnet faa tilovers ud

Rettelse.